

ISSANDA AASTA 2025

VEEBRUAR

NR. 12

T.E. Eduard Profittlihi viimasest kirjast omastele 08.02.1941

... Ainus oht, mis mind ähvardada võib, on see, et preestrid saadetakse siin välja või arreteeritakse. Seni pole seda juhtunud, kuid võimalik, et meie tulevik on sama. Vaevalt on otsest surmaohtu, võib-olla suuremate raskuste tõttu haigestuda: tead, et mu tervis ei ole kõige parem ja keha pole kuigi vastupidav. Siiski ma ei karda, et mind koheldakse väga karmilt, võib-olla austatakse katoliku piiskoppi, et mitte maailma silmis halvas valguses olla. Sõja puhkedes võib tekkida otsene surmaoht.

Vaatamata sellele, et tulevik inimlikust vaatevinklist nii meeldiv ei ole, tegin siiski otsuse siia jääda. Samuti on õiglasem, et karjane jääb oma karja juurde ja jagab selle õnne ja muresid. Ja ma pean ütleva, et isegi kui see otsus nõudis minult mõnenädalast ettevalmistust, ei teinud ma seda mitte hirmu või ärevusega, vaid suure rõõmuga. Ja kui see lõpuks selgeks sai, et pidin jääma Eestis, mu õnn oli nii suur, et palvetasin tänust ja rõõmust "*Te Deumi*" palve. Üldiselt tundsin Jumala armu mõju oma hinges nii tugevalt, et vaevalt pole ma kunagi elus tundnud end nii õnnelikuna, kui elasin otsusele järgnenud neljapäeva õhtul ja ma pole kunagi püha Missat pidanud sellise pühendumusega kui eelmisel reedel, järgmisel päeval pärast

otsust. Ma oleksin tahtnud kõigile öelda, kui hea on Jumal meie vastu, kui me anname end täielikult Temale; kui õnnelikud me võime olla, kui oleme valmis andma Kristusele kõik – ka vabaduse ja elu. Seetõttu pole ma kunagi olnud nii tänulik Jumalale preesterluse armu eest kui viimastel päevadel. Ja seda mitte ainult sellepärast, et Jumal on minu vastu nii hea olnud, vaid ka seetõttu, et leidsin ka inimeste seas nii palju armastust ja tänulikkust, kui nad kuulsid, et ma siia jään. Muidugi on viimastel aastatel ilmselt palju kahjustada saanud sellest, mida olin viimase kümne aasta jooksul sellise hoole ja vaevaga üritanud ehitada. Aga sellest, mida mul on lastud hingede heaks teha, on palju alles jäänud. Ja eriti mõned hiljutised pöördunud, kelle ma olen kirikusse vastu võtnud, väljendavad oma tõeliselt liigutavat armastust ja tänu. Nii et kõigest sellest hoolimata ei suuda ma Jumalat piisavalt tänada kõige eest, mida Ta on mul siin lubanud teha. Mis puutub tulevikku, siis ma muidugi ei tea, mis saab. Keegi ei tea täpselt, kuidas asjad lähevad. Kuid üht tean täna kindlalt: Jumala tahe on see, et ma jään nüüd siia – ja mul on selle üle hea meel ning kohtun tulevikuga suure lootusega. Ja seega on kõik korras! Ja minu elu ja - kui see nii peab olema - minu surm on Kristuse jaoks elu ja surm.

MEIE ESIISADE USK:

Veebruar

02.02 Issanda Templissetoomise püha.

Näeme Päästja ohverdatud turteltuvi paari ja kahte noort tuvi. Omalt poolt pean ma õnnistatuks neid linde, kes on ohverdatud Issanda sünni eest. Ja kui ma imetlen *Bileami eeslit* ja näen teda täis austust, sest ta oli väärt mitte ainult Jumala inglit nägema, vaid ka suutis avada oma suu, et rääkida inimkeeles, nii palju rohkem ma kuulutan ja kiidan neid linde, mis toodi meie Issanda ja Päästja eest altari ette.

(Origenes, *Homiiliad püha Luuka evangeeliumi kohta*, 14,9)

05.02 p. Agatha, neitsi ja märtri mälestuspäev.

Kes kahtleks, et Jumala nägemus on siin tõotatud lihale, kui ta ei uuriks, mis on Jumala pääste? Tegelikult see meid ei intrigeeri, sest pole vähimatki kahtlust: Jumala pääste on Kristus, Issand [...]. Kuidas ma tean, et kogu liha näeb Jumala päästet? Ärgu keegi kahelgu, et seda öeldi, sest sa näed Kristust.

(San Agustín, *Jutlused* 277)

10.02 Scholastica, püha neitsi mälestuspäev.

Kristlane, ükskõik kui võhik ta ka poleks, on veendunud, et kõik on osa universumist ja kogu maailm on Jumala tempel. Ja kus iganes palvetades, sulgedes oma silmad ja äratades hinge silmad, ületab palve kogu maailma. Ja ta ei peatu isegi taevavõlvi ees, vaid jõuab oma mõtetega Jumala vaimust juhitud taevaülesesse paika. Ja otsekui oleks ta väljaspool maailma, suunab ta oma palve Jumala poole. Mitte mis tahes asjade kohta, sest ta on õppinud Jeesuselt mitte otsima midagi väikest, vaid ainult seda, mis on suur ja tõeliselt jumalik. Just need Jumala kingitused, mis aitavad meil Tema Poja

Jumala *Logose* kaudu kõndida õnnistuse poole, mis on Kristus.

(Origenes, *Contra Celso*, 7:40)

11.02 p. Lourdes'i maarjapäev.

Sündinu õilsus avaldus ema neitsilikkuses ja ema õilsus sündinu jumalikkuses.

(San Agustín, *Jutlused* 200,2)

14.02 p. Kyrillose ja Methodiuse, Euroopa kaitsepühakute päev.

Kõik mehed tahavad aru saada, pole kedagi, kes seda ei tahaks; aga kõik ei taha uskuda. Mulle öeldakse: "Las ma mõistan, siis ma usun." Ma vastan talle: "Usu ja sa mõistad."

(San Agustín, *Jutlused* 43,4)

22.02 Apostel Peetruse, piiskopi aujärje püha.

Kummardagem Jumalat mitte ainult templites, vaid ka oma südames.

Puhastagem see tempel, mis on määrdunud mitte suitsust ja tolmust, vaid halbadest mõtetest. Seda templit ei valgusta süüdatud küünlad, vaid Jumala armastus ja tarkuse valgus. Ja kui me usume, et seal on Jumal alati kohal ja Tema pilgu ees ilmnevad meie südame saladused, siis elagem sündsalt, et me ei ärritaks Teda kunagi.

(Lactancio, *Jumala viha*, 24,14-15).

JÄRGMISED TEATED:

Märts

05.03 Tuhkapäev.

07.03 p-d Perpetua ja Felicitas, märtrid, mälestuspäev.

19.03 Püha Joosepi, PNM abikaasa suurpüha.

25.03 Issanda Kuulutamise suurpüha (paastumaarjapäev).

ŽESTID JA SÕNAD: viiruki kasutamine

Kristlasest hõngub Kristuse head aroomi, kuna tema ihu on Jumalale "...elavaks, pühaks ja meelepäraseks ohvriks" (**Rm 12:1**). Viiruki kasutamine meenutab meile seda Lunastaja jüngri kutsumust, Et see, mis väljast paistab, tähendab sügavat elujõudu ja elavdab südant. Liturgia viitab koguduse pühendunud hoiakule: nende palve tekib südame täiusest.

Laulik räägib viirukist kui vaimuelu intensiivsuse väljendusest: "*Issand, ma hüüan sind appi, tõtta mu juurde; kuule mu häält, kui ma hüüan su poole! Olgu mu palve suitsutusohvriks (viirukiks) su palge ees ja mu käte tõstmine olgu õhtuseks roaohvriks!*" (**Ps 141:1-2**).

Johannese Ilmutusraamat tuletab meelde, et pühakute palve sarnaneb suitsutuslambist ilmuva aroomiga: "*Siis tuli teine ingel ja seisis altari juures, kuldne suitsutusastja käes ja talle anti palju suitsutusrohete, et ta paneks neid koos kõikide pühade palvetega kuldaltarile. Ja suitsutusrohtude suits tõusis koos pühade palvetega ingli käest Jumala ette*" (**Ilm 8:1-4**).

Lõhnarohtude, viiruki suitsutamine on kui hinge tõus Jumala poole: see on meie olemasolu mõte, meie südame suundumus, mis on täielikult pööratud Absoluudi poole. Inimene on füüsiliselt maaga seotud, kuid tema vaim ei saa jääda betooni vangiks: ta kipub ülespoole, igatsedes lakkamatult kohtumist Jumalaga. Selles suitsutusanumast väljuvas viirukis on hing, kes januneb elava Jumala ja tema nägemise järele: "*Otsekui hirv*

igatseb veeojade järele, nõnda igatseb minu hing sinu juurde, Jumal. Mu hing januneb Jumala, elava Jumala järele: millal ma tulen ja näen Jumala palet?" (**Ps 42,2-3**). Suitsuti tõstmine, millest eraldub lõhnav suits, ei ole lihtne žest, vaid rituaalne sisemise hoiaku väljendus: "*Sinu poole, Issand, ma tõstan oma hinge*" (**Ps 25:1**).

Palvetades on viiruki kasutamine kui Kõigevägevamale esitatav sõnastamatu kiituspalve, mis näitab meie armastust Jumalale. Vaimne hoiak, mida väljendab viirukisuits, annab erilise tähenduse kohale, kuhu oleme kogunenud. Ümbritsev viirukilõhn tuletab meelde, kuidas juutide jaoks oli Jumala aupilv koht, kus rahvas pidas pühamusse asudes oma dialoogi Jumalaga. Testamendi teoloogias seisab: "*Kui Mooses telki sisenes, laskus pilvesammas alla ja jäi telgi sissepääsu juurde. Siis rääkis Issand Moosesega*" (**2Ms 33,9**). "*Niipea kui preestrid pühamust lahkusid, täitis pilv templi..., sest Issanda auhiilgus täitis templi*" (**1 Kn 8:10-11**).

Rituaal ei ole kunagi lihtne žest, mida kogudus teeb masinlikult, vaid pigem lähtub kontekstist, mis juhib kohalolijate südameid. Usklikud on kutsutud tajuma transtsendentset; viiruk aitab neil seda kogeda. Kontekst aitab mõista, et oleme Kõigekõrgema läheduses: viiruki põletamisel tekkiva pilvega ümbritsemine ei kuulu tavaellu. Nii luuakse kiituse ohverduslik õhkkond. Tegelikult on suhe ohvri ja Jumalale meelepärase lõhna vahel tihe (**vrđ 2Ms 29:18-19**). See suits aitab meil end viia ohvriseisundisse, muutes Kristuse ohvri Isale meelepäraseks. Missa riituse eeldused ütlevad

sellega seoses järgmist: “*Altarile asetatud ohvriannid võivad olla suitsutatud, mis tähendab, et kiriku ohver ja selle palve tõusevad viirukina Jumala palge ette pärast altari suitsutamist. Seejärel võivad preester ja rahvas samuti vastu võtta diakoni ja teise teenija suitsutamise*” (n. 51). Lõhn, mis tõuseb läbi ohvrite viiruki, näitab, et oleme end täielikult andnud Jumala kätte, jäljendades Kristuse hoiakut, kes on leiva ja veini märgis elav ohver Isale kogu inimkonna lunastamiseks.

Viiruki kasutamine *hommikupalves* ja *õhtupalves* rõhutab veelgi pühendumise ja ohverduse mõõdet, nagu viiruk, mis tõuseb Jumala poole. *Benedictuse* ja *Magnificati* evangeelsete laulude laulmise ajal väljendab viiruk seda, kuidas kogudus annab end palvetades Jumalale meelepärase ohvrina. Seetõttu on kogu päev, mis asub nende kahe palvehetke (hommiku ja õhtu) vahel ja mille keskmes on armulaua pühitsemine, tõeline ohverdus- ja armulauaakt Kõigevägevamale.

Viirukil on ka puhastav toime. Nii nagu parfüüm kaitseb ebaseadlike lõhnade eest, kaitseb viiruk *Kurja väe* eest. Kui teeme annetusi, peame olema südamest puhtad, et see ohver oleks meeldiv ja Tema poolt vastuvõetav. Siis on usaldamine eriti oluline, kuna sel hetkel rõhutatakse Tema kohaloleku tähtsust koguduse keskel: preester tegutseb Kristuse isikus. Koguduse teenistuses olles ja Kristust jäljendades on ta täielikus pühendumuses.

Lõpuks kasutab kirik viirukit ka auhiilgusse kutsutud surnud vendade kehasid õnnistades, et austada nende templit. See surnukeha on püha Kolmainus ja Temast, kes on loodud

Jumala näo ja sarnasuse järgi. Kirik ei saa jätta teda austamata, tunnistades oma usku Jumala imedesse, kes lõi inimese hingest ja kehast koosneva olendina.

JÄRGMISTES TEADETES: Pattu kahetsedes lööme kolm korda vastu rinda.

VÕTI: et mõista pühasid märke ja sümboleid – PÕHI (KARDINAAL) VÄÄRTUSED

Kogu moraal ja inimelu toetub ja areneb põhiväärtustel ning tähendab harjumuspärasest ja kindlat kalduvust teha head. “*Voorusliku elu eesmärk on saada Jumala sarnaseks*” (Nyssa püha Gregorius). Voorused jagunevad inimlikeks ja jumalikeks.

Inimlikud voorused on mõistuse ja tahte harjumuspärased ja püsivad head omadused, mis juhivad meie tegusid, korrastavad meie kirgi ning suunavad meie käitumist mõistuse ja usu alusel. Need omandatakse ja tugevdatakse kõlbeliselt heade tegude kordamisega. Neid puhastab ja ülendab Jumala arm.

Peamisi inimlike voorusi nimetatakse **kardinaalvoorusteks**: mõistlikkus, õiglus, meelegiindlus ja mõõdukus.

Mõistlikkus aitab mõistusel ära tunda, mis on meile tõeliselt hea ning valida õiged vahendid selle saavutamiseks.

Mõistlikkus suunab teisi voorusi, näidates kätte nende korra ja määra.

See on moraalsetest voorustest kõige täiuslikum, kontrollides ka teoloogilisi

voorusi. Kujundina esitatakse seda kahe pea või sagedamini kahe näoga – üks vana ja teine noor: mineviku mälu (*kogemus*, teadmiste ema) ja oleviku intelligentsus (oskus eristada). Minevik, olevik ja tulevik on antud atribuudina: Piibel, milles on elu reeglid; *kepp*, et end toetada; *kompass* õige suuna jaoks; *sõel*, et eristada head halvast; *lamp*, et teed valgustada; *kella*, et teada õiget aega.

Mõistlikkusega samastatakse ka ettenägelikkust, tal on võitleja tunnused: *metallvõrk*, *kilp* või pistoda kuna rünnak on sageli parim kaitse; süüd ja surm; katafalk, liivakellaga või kolju, et mäletada igavikku. "*Õnnis on surelik, kes on omandanud mõistlikkuse*" (Trk 3, 13 b).

Vooruste isikustamiseks kasutatakse piiblitegelasi.

Abigail (ISm 25), Karmelist pärit *Naabali* (rumal) naine, rikas kitsede ja lammaste omanik, kellelt mägedesse põgenenud Taavet asjatult endale ja oma relvastatud meestele toitu küsis.

Taaveti rahustamiseks (püüab juba kõike hävitada), ilmub naine rikkalike pakkumiste ja tarkade sõnadega. Nii võib kujutada ettenägelikkust: "*Tal oli kolm silma*": "*Et olla ettevaatlik, see tähendab tark, eeldab head mälu muistsetest asjadest ja head teadmist praegustest asjadest ning ettevaatlikkust tuleviku suhtes*" (Dante). "*Korraldes oleviku asju, näe ette tulevikku ja mäleta minevikku*" (Seneca).

Madu peeti juba iidsetel aegadel tarkuse atribuudiks. Minerva on viide evangeeliumi lõigule "*Olge targad nagu maod ja tasased kuituvid*" (Mt 10, 16; Rm 16, 19).

Madu ringis, igaviku sümbol (kreeka keelest *ouroboros* "= hammustab saba"); koljuga, mis väljendab inimese aega, määratud igavikku. Madu, mis peegeldab (peegeldus). **Värv: hüatsint.**

Õiglus on kindel ja püsiv tahe anda igapähele, mis talle kuulub. Õiglust Jumala suhtes nimetatakse religioonis vooruseks. Õiglus on ka vooruste kuninganna (kuninglike atribuutidega:

kroon, skepter, lilla mantel): annab igale inimesele selle, mida ta väärrib. *Maakera* asetatakse tema kättesse, tähistades jõudu, mis säilib õiglasel kasutamisel. *Fööniks* kilbil: kuigi näiliselt surnud, peab õiglus lõpuks võidutsema.

Kaks mõõka: üks üles ja teine alla, andmaks märku, et tuleb lüüa, aga tuleb ka ennetada ja osata parandada. Läbitungivad või kinniseotud silmad, et muuta erapooletus hinnanguteks. Levinumate motiivide hulgas on *kaalud* (tasakaal, sotsiaalne missioon) ja *mõök* (tasakaalustav jõud). *Mesilane ja taru*, märk sellest, et ei tegutseta omavoliliselt, vaid seaduste järgi (nagu tarus, mida juhatab mesilasema); *seaduse raamat*.

Deboora (Km 4), prohvet, *Lappidoti* naine, Israeli õigusemõistja, kujutatud *palmipuu* all laulmas pärast

võitu Siisera üle “õiged võrsuvad nagu palmipuu” (Ps 92,13).

Kuningriigi embleemid, ka õigluse atribuudid: **lilla tausta ja skepter krooniga. Päike**, mis valgustab kõike ja toob kasu kõigile vahet tegemata. **Samm**, mis ühendab ülemise osa alumisega.

Õigluse sümbolid. "Kes püsib õigluses, jääb elama" (Õp 11, 19). "Õiglase vili on elupuu" (Õp 11:30). "Õiglus austab rahvast, aga patt tähistab inimeste allakäiku." (Rm 6, 13).

Värv: lilla.

Meelekindlus (tugevus) lubab raskes olukorras jääda kindlaks ja olla püsiv heades taotlustes. Meelekindlus lubab isegi ohverdada oma elu õige asja eest. See on ka voores,

mis leevendab kirge, kui see ei lase kuulata mõistuse häält. "Eks ole inimesel maa peal võitlemist" (Ii 7, 1): siit ka mõõga ja kilbi vajalikkus. "Oo mu jõud, ma tahan tõsta oma laulu sinu juurde, sest sina, oh Jumal, oled mu kaitse" (Ps 59,18).

Esindatud sõjavarustuses naisena, kes ohjeldab lõvi: näidates, et tõeline jõud, isegi moraalne, pole mitte see, mis lähmatab ja alla surub, vaid see, mis kodustab. Maise jõu saamiseks pöörduti *Heraklese* (paganate seas), *Simsoni* ja *Taaveti* poole, kes võitlesid lõvi või karuga: "Sina, Jumal, oled mu tugevus" (Ps 30:4). Minu kalju ja mu kindlus on Piiblis levinud väljendid, mis on suunatud Jumalale. "Rõõm Issandas on teie ramm"

(Ne 8, 10). "Sest sa oled kindluseks viletsale ja pelgupaigaks vaesele ta kitsikuses" (Js 25:4). "Ta annab rammetule rammu ja jõuetule jõudu" (Js 40, 29).

Juudit ("juut": Jdt 5 jj) Merari, Manasse lesk, kangelanna, kes raius pea maha *Betuulia* linna piiranud vaenlasel *Olovernesel*, on tugevuse piibellik eeskuju. "Iisraeli Jumal, anna mulle jõudu sel päeval" (13:7), palvetab ta. Maria liturgia on

kohandanud mitu lõiku sellest raamatust *Jumalaema*, pörguliku mao võitja ja kõigi rahvaste seas õnnistatud *Jumalaema* jaoks.

Tamme lehed ja viljad või kroon on tugevuse sümbolid. *Kotkas* (Ps 40, 31; Is 40, 31), *lõvi* (Trk 28, 1); raudrüü, kiiver, kilp on valguse relvad pimeduse vastu (Ii 29, 14; Rm

13, 12; Ef 6, 14; 1; Js 5, 8; 2Tm 2, 5; 2Kr 10, 4). **Kalju** tormituultes on aga on õiglusel põhineva jõu märk. "Kui torm möödub, lakkavad õelad olemast, aga õiged püsivad igavesti" (Õp 10:25).

Värvus: helepunane: pea vastu märtrisurmani.

Mõõdukus on voorus, mis vähendab kalduvust naudingutele. “*Liha himud viivad surma, aga vaimu himud ellu ja rahusse*” (Rm 8:6).

Kasutatakse kokkuhoidlikkuse sümboleid nagu vesi ja leib. Samuti objektidega, mida tavaliselt kasutatakse vägivalla ja kirgede mahasurumiseks: *haak, ike, valjad*, aga ka *vibu ja mõök*. Või meenutatakse aja kiiret kulgu: *pealuu, liivakell, kell*. Mõõteriistad: *kompass, mõõdulint*. Maitse-sümbolid: *lambaliha; oliivipuu; elevant* rahuliku ja aeglase loomu tõttu. Samuti riided - *pooleldi punased ja pooleks sinised* (vein ja akvamariin). Pühakirja tekstid võivad soovitada erinevaid kujundeid: meenutagem Pauluse ütlust: “*Rõivastugem valguse relvadega*” (Rm 13, 12 jj); *Peetruse lõvi*, kes on valmis õgima neid, kes ei oska näha (1Pt 1, 13).

Saara, Ragueli tütar, Tobiase naine. Pärast seitsme mehega abiellumist jäi ta neitsiks, sest kuri demon *Asmodeus* oli ta abikaasad tapnud enne abielu sõlmimist (Tb 3, 8). Peaingel *Rafael*, kellest sai Asarja nime

all *Tobiase* reisikaaslane, soovitab tulevasele abikaasale lähenemisel toimida järgmiselt: põletada viirukit reisil püütud kala südame ja maksaga ning hüüda appi armulikku Jumalat.

Veini ja karastava vee motiiv on üks levinumaid. Taaniel otsustas Paabeli kuningakojas end mitte rüvetada toiduga (Tan 1, 8).

Veeamfora ja leivapäts: kokkuhoidlikkuse märke; tangid, kinnijäänud välja kiskumiseks või kõvera sirgendamiseks (pahed, halvad harjumused). “*Jumala riik ei ole ju söömine ega joomine, vaid õigus, rahu ja rõõm Pühas Vaimus... Häda inimesele, kes sööb teisele komistuseks!*” (Rm 14:17-20).

Värv: pool punane ja pool sinine (vees karastatud vein) ja täiesti lilla või isegi puhas valge.

JÄRGMISTES TEADETES: **Ketsemani aed.**

KASVAMINE USUS: GREGORIUS SUUR. Jumala sõna kohandub meie väiksusega:

Jumala sõna kohandub meie väiksusega. Nagu isa, kes räägib oma väikese lapsega, et mõista, kas ta hakkab kokutama. Kuna me ei saa tungida jumaliku tarkuse olemusse, õpetas Jumal meile: “*Vaata, Jumala kartus, see on tarkus*” (Iiob 28:28).

Iiob kasutab tähendamissõna, sest kavatses piltlike väljendite kaudu saladusi paljastada. Tegelikult vihjab ta oma lugudes sellele, mis juhtub püha kirikuga tulevikus ja ennustab, mida ta kannatab ja peab kannatama. Mõnikord on tema lood nii isiklikud, et ei sisalda vihjeid; teinekord aga räägib ta oma valudest, nagu laenaks oma hääle kannatavale kirikule.

(Moraalikommentaari Iiobi raamatule, XIX,14-15)

INFO JA SÜNDMUSED

*04.01 Klara Dorise ja Rollo Joëli ristimine.

*05.01 Kaido Mihkli ristimine.

*05.01 Kolm kuningat külastasid meie kogudust.

*06.01-12.01 Oikumeeniline palve Tartu erinevates kristlikes kirikutes.

*12.01 Michael Angeli ristimine.

*24.01 Meie palved ja kaastunne piiskop Philippe'ile tema isa Ives'i lahkumise puhul.

*02.02 Õnnitleme oma koguduse liiget Vello Pallavit 75. sünnipäeva puhul.